

Kicsiny, fehér BALETTCIPŐ

Szeret a gyerek balettra járni, de azt nem tudja,
hogy ha a Balettintézetbe kerül,
akkor nem hetente kétszer kell mennie egy-egy órára,
hanem hétfőtől szombatig napi három-négy órára.
Egy tízéves gyereket ez eléggé megvisel.

– *Hány pár cipője van?*

– Utcai vagy szakmai? Egyébként nem is tudom... A szakmai gyorsan elhasználódik, nem sokáig bírja a strapát. Havonta, kéthavonta kell váltani. Harminchatos lábam van, de a szakmai cipőm szorosabb, mint az utcai, mert nagyon fontos, hogy stabil legyen. Mire a cipő kényelmessé tágul, már nem is jó... Hosszú és fárasztó az öt órás próba, ingerült lesz az ember, és ez otthon is előtör belőle. Pedig a mi fájdalomtűrésünk valahogy nagyobb, mint másoké, mert gyerekkorunktól hozzászoktunk, hogy szorít a cipő. Átvitt értelemben is, igen. De amikor már kész a produkció, és csak elő kell adni, elfelejti az ember a kínlódást.

– *Valóban tud őszintén mosolyogni a színpadon?*

– Mosolyogni vagy sírni mindig tudni kell a szerep szerint. Kattan az agyam, és akkor az vagyok, akit játszom. Mert a néző fizetett a jegyért, neki teljes élményt kell nyújtani, akármi történt éppen velünk. Például most egy osztálytársunkat, Szilvási Zsoltot autóbaleset érte Dél-Afrikában: az ő halála nagyon megviselt mindannyiunkat. Mi kilenc-tíz évig vagyunk együtt az iskolában, utána ugyanarra a pályára, sokszor egy munkahelyre kerülünk: közöttünk nagyon szoros a kapcsolat. De bár hogy fáj az osztálytársunk halála, akinek este színpadra kell lépni, az mosolyog és táncol.

– *Ki akarta, hogy táncosnő legyen?*

– Az édesanyám kívánságára kezdtem balettozni négyévesen. Törékeny kislány voltam, talán azt akarta, hogy erősebb legyek. Nem is emlékszem ezekre az órákra igazából, de arra igen, hogy az a balett nagyon jó, játékos mozgás volt. Hat évig tanultam Cegléden. A tanfolyamon a tanárnőim, a mesternők elégedettek voltak velem, és ők javasolták, hogy próbáljam meg az intézetet. Szeret a gyerek balettra járni, de azt nem tudja, hogy ha oda beke-
rül, akkor nem hetente kétszer kell mennie egy-egy órára, hanem hétfőtől szombatig napi három-négy órára. Egy tízéves gyereket ez eléggé megvisel.

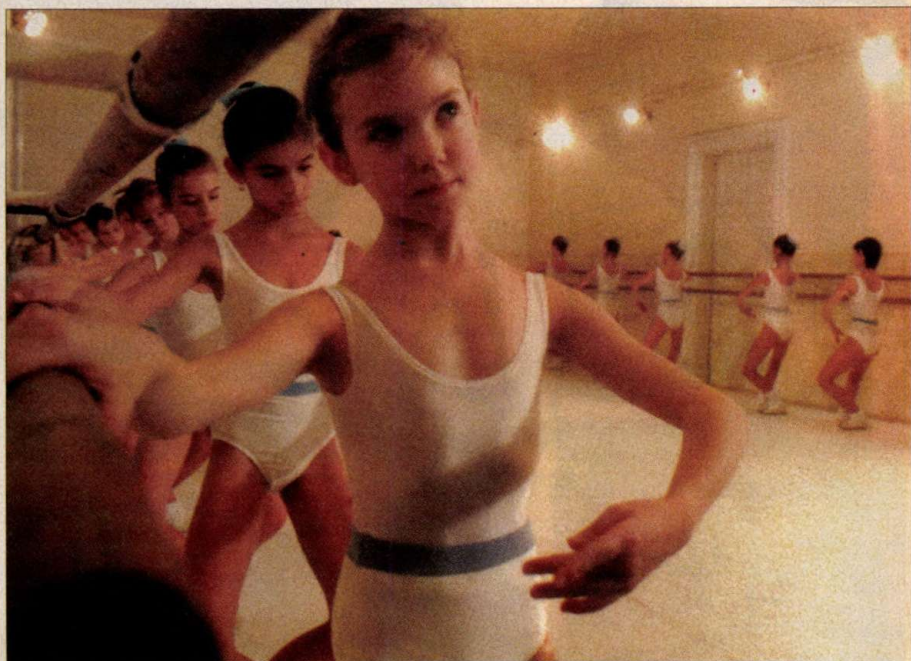
– *Megedződött, vagy megtört?*

– Attól függ, hogyan értjük azt, hogy megtört. De talán mindkettő igaz. A tinédzserkor ugyan a dacosság és az akaratos-
ság kora, de én ebből kimaradtam, mert olyan alkat vagyok, aki hajlik. Rájön az

ember, hogy nem érdemes kapálódzni, és mi ellen harcolnék? A szakma ellen? A tanulás ellen? Amikor dicsőség az intézetbe kerülni, és azért vagyok ott, hogy a szakmát tanuljam? Mindenki nyel. Ott vannak például a kiskoncertek, amikor nemcsak tehetség vagy alkat, hanem válogatás kérdése is, hogy ki szerepel a karban és ki táncol szólót. És akkor nekem vagy másnak el kell fogadni, hogy a hátsó sorban a helye. A próbák este hattól kilencig tartanak, de a művészeti tanács az utolsó percben is eldöntheti, hogy „nem, nem ő kell!” Vagy egy külföldi vendégszereplésnél komolyabb indok nélkül mondhatják, hogy „nem, nem te mész!” „Nem tudsz jól ugrani!” – és én hiába tudom, hogy ez nem így van, hiszen tudok! Nálunk az intézetben is voltak sztárok, akiket kiemeltek, és voltak, akik nem nagyon jutottak szóhoz.

– *Volt, aki nem hajlott, hanem tört?*

– Az évfolyamunkban tizenkilencen vé-

Anita a Balettintézet korlátjánál 1985-ben

geztünk: tíz fiú, kilenc lány. De körülbelül háromszor annyian kezdtünk. Tőlünk az utolsó évben már nem küldtek el senkit, a többiek is elsősorban szakmai okok miatt tanácsolták el.

Kilenc év alatt sokat sírunk

Az intézetben korán megtanultuk a rendet. Én kilencéves koromtól kollégista voltam: hat órakor ébresztő, fél héttől hétig reggeli, héttől fél nyolcig szilencium, amikor tanári felügyelet mellett még átnéztük

a leckét. Nyolctól iskola: délelőtt elméleti, délután ötig szakmai oktatás. Tanítás után hazamentünk a kollégiumba: héttől kilencig megint szilencium, utána mosdás, mosás, tízkor központi villanyoltás...

Sok sírás-rívás volt kilenc év alatt. Az első évben a szülők után sírunk, de hamar kiderült, hogy felnőttebbek vagyunk, mint az ugyanannyi idős gyerekek. Egymást vigasztaltuk, vagy megvigasztalódtunk magunktól, mert hiába kérte valaki, hogy vigyék haza, úgyse vitték.

– *Miért nem?*

Farsang Anita a Paquita című balett fináléjában

– Nem emlékszem. De most már nem is bánom, hogy ottmaradtam. Olyan emberekkel találkoztam, akik nekem nagyon fontosak, s akiket másképpen talán sohasem ismertem volna meg.

A mi pályánk nehéz és rövid

Persze ezen a pályán sok a fájdalom. Ez egy ilyen szakma. Rossz, mikor szídnak, ha nem sikerül megcsinálni valamit, és meg kell próbálni újra meg újra. Sírunk akkor is, ha úgy érezzük, hogy melőznek.

– Álmodni szokott?

– Igen, de semmi szakmait. Szerepálmom pedig már rég nincs. Kérdés, hogy volt-e? Az intézetnek az a nagy pozitívuma vagy negatívuma, hogy az első hat évben megtanítja a szakmát, és utána azt, hogy mégsem tudsz semmit. Akit kiemelnek, annak persze lesz önbizalma. Legfeljebb később csalódik, amikor egy színházhoz kerül, és nem kap szerepeket, vagy nem olyat, amilyent szeretne. De ha valaki elégedetlenkedik, annak azt mondják: jó, van helyetted tíz másik! Mert nagyon sokan vagyunk. Az a szerencse, hogy ezekre a csalódásokra, sérülésekre nem gondol az ember korábban. Annak is rossz, aki azon rágódik, hogy nehéz kiemelkedni, vagy azon: miért nem vagyok én több? Én két évig voltam Pécsen. Otthagytam. Többen mentünk le együtt, és amikor a társaim elkerültek ide-oda, egyedül éreztem magam. A mi pályánk nehéz és rövid: harminc-harminchétfévesen már komolyan gondolkozni kell a nyugdíjon, de van, aki huszonhét-huszonnyolc évesen azt mondja, hogy na, nekem ebből elég!

– És akkor milyen út van még előtte?

– A tanítás. Vagy valami egészen más pálya, amit felnőtt korban kell megtanulni.

– Egyszer régen valamelyik rádióműsorban megkérdezték egy híres művész-

nőtől (úgy emlékszem, táncosnő volt), miért nem ment férjhez. Azt válaszolta: mert bigámia lenne...

– De ötven éves korára nagyon egyedül marad az a táncosnő, aki csak a hivatásának akar élni, aki nem tudja összeegyeztetni a családi életet a művészi munkával. Én most még csak huszonnégy éves leszek, és az életem, a jövőm persze még sok mindentől függ. Függ a sikertől is, és mint szabadúszónak, függ a fellépési lehetőségektől is. És nekem már ma is nagyon fontos a boldog magánélet. Szerelmes vagyok, és ez nagyon jó.

– Mi lesz, ha lánya születik?

– Nem adom a Balettintézetbe! Azt hiszem, hogy az itt végzetek kilencven százaléka azt mondja: az én gyerekem ide nem jön!

KERESZTES ÁGNES

Farsang Anita balettművész 1994-ben végzett a Balettintézetben. Ezután Pécsre került, táncolt a Rómeó és Júliában, majd Budapesten a Madách Színház Macskák előadásában, s később külföldön a Carmenben és A mosoly országában.